Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (sjunde avdelningen)

den 11 december 2025 *

”Begäran om förhandsavgörande – Jordbruk – Gemensam jordbrukspolitik – Förordning (EU) nr 1308/2013 – Stödprogram inom vinsektorn – Finansiering – Artikel 50 – Europeiska unionens bidrag – Beräkning av den högsta stödsatsen – Beaktande av ett skattetillgodohavande enligt nationell lagstiftning”

I mål C-497/24,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunale ordinario di Ancona (Domstolen i Ancona, Italien) genom beslut av den 27 juni 2024, som inkom till domstolen den 17 juli 2024, i målet

GC, som företräder sig själv och i egenskap av ägare till jordbruksföretaget med samma namn,

mot

Regione Marche,

meddelar

DOMSTOLEN (sjunde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden F. Schalin samt domarna M. Gavalec (referent) och Z. Csehi,

generaladvokat: T. Ćapeta,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– GC, som företräder sig själv och i egenskap av ägare till jordbruksföretaget med samma namn, genom S. Cianciullo och M. Spinozzi, avvocati,

– Regione Marche, genom L. Di Ianni, avvocata,

* Rättegångsspråk: italienska.

– Italiens regering, genom S. Fiorentino, i egenskap av ombud, biträdd av I. Fresu, procuratore dello Stato, och L. Vignato, avvocato dello Stato,

– Europeiska kommissionen, genom B. Rechena och P. Rossi, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande rör tolkningen av artikel 50.4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 (EUT L 347, 2013, s. 671).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan GC, som företräder sig själv och i egenskap av ägare till jordbruksföretaget med samma namn, och Regione Marche (regionen Marche, Italien). Målet rör lagenligheten av ett beslut om återkrav av ett stöd från Europeiska unionen som utbetalats inom ramen för det nationella stödprogrammet för vinsektorn.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning nr 1308/2013

3 Artikel 39 i förordning nr 1308/2013, med rubriken ”Tillämpningsområde”, har följande lydelse:

”Detta avsnitt innehåller regler för tilldelningen av unionsmedel till medlemsstaterna och för medlemsstaternas användning av dessa medel via femåriga nationella stödprogram (nedan kallade stödprogram) för att finansiera särskilda stödåtgärder som främjar vinsektorn.”

4 Artikel 44 i förordningen har rubriken ”Allmänna regler om stödprogram”. I punkterna 2 och 3 i den artikeln föreskrivs följande:

”2. Unionsstöd ska endast beviljas för stödberättigande kostnader som uppkommit efter det att det berörda utkastet till stödprogram lämnades in.

3. Medlemsstaterna ska inte bidra till kostnaderna för åtgärder som finansieras av unionen enligt stödprogrammen.”

5 I artikel 50 i nämnda förordning, med rubriken ”Investeringar”, föreskrivs följande i punkt 4 b:

”Följande högsta stödsatser avseende de stödberättigande kostnaderna ska gälla för unionens bidrag:

…

b) 40 % i andra regioner än mindre utvecklade regioner.

…”

6 Artikel 212 i samma förordning, med rubriken ”Nationellt stöd i samband med stödprogram för vin”, har följande lydelse:

”Med avvikelse från artikel 44.3 får medlemsstaterna i enlighet med unionsreglerna för statligt stöd bevilja nationellt stöd för de åtgärder som avses i artiklarna 45, 49 och 50.

Den högsta stödsats som fastställs i de relevanta unionsreglerna om statligt stöd ska gälla för den totala offentliga finansieringen, som omfattar både unionens och medlemsstaternas medel.”

Förordning (EU) nr 2021/2117

7 I artikel 1 led 8 e i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/2117 av den 2 december 2021 om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter och (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden (EUT L 435, 2021, s. 262) föreskrivs att artiklarna 29–60, ska utgå.

8 Enligt artikel 6 fjärde stycket i förordning 2021/2117 ska artikel 1 led 8 e tillämpas från och med den 1 januari 2023.

9 Artikel 5.7 a i förordning nr 2021/2117 har följande lydelse:

”De stödprogram inom vinsektorn som avses i artikel 40 i förordning … nr 1308/2013 ska fortsätta att tillämpas till och med den 15 oktober 2023. Artiklarna 39–54 i förordning … nr 1308/2013 ska fortsätta att gälla efter den 31 december 2022 vad gäller

a) utgifter som uppkommer och betalningar som görs för insatser som genomförs enligt den förordningen före den 16 oktober 2023 inom ramen för den stödordning som avses i artiklarna 39–52 i den förordningen”

Italiensk rätt

10 I artikel 1.185–1.197 i lag nr 160 – Bilancio di previsione dello Stato per l’anno finanziario 2020 e bilancio pluriennale per il triennio 2020–2022 (lag nr 160 om statens budget för budgetåret 2020 och flerårig budget för treårsperioden 2020–2022) av den 27 december 2019 (GURI nr 304 av den

30 december 2019) (nedan kallad 2020 års finanslag) föreskrivs ett skattetillgodohavande för företag som investerar i materiella och immateriella tillgångar för teknisk och digital omvandling av produktionsprocesser.

11 I artikel 1.192 i den lagen föreskrivs följande:

”Skattetillgodohavandet bidrar inte till inkomstbildningen eller beskattningsunderlaget för den regionala skatten på produktionsverksamhet och är inte relevant för den rapport som avses i artikel 61 och artikel 109.5 i [testo unico di cui al decreto del Presidente della Repubblica 22 dicembre 1986, n. 917 (den konsoliderade lag som avses i presidentdekret nr 917 av den 22 december 1986)]. Skattetillgodohavandet får kumuleras med andra förmåner som avser samma kostnader, under förutsättning att denna kumulering – även med beaktande av att skattetillgodohavandet inte bidrar till inkomstbildningen eller till beskattningsunderlaget för den regionala skatt på produktionsverksamhet som avses i föregående mening – inte leder till att kostnaden överskrids.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

12 Genom dekret av den 14 oktober 2020 godkände regionen Marche en regional ansökningsomgång för genomförande av den investeringsåtgärd som föreskrivs i artikel 50 i förordning nr 1308/2013 för regleringsåret 2020/2021, en åtgärd som omfattas av stödprogrammet för vinsektorn.

13 Den 30 november 2020 lämnade vinföretaget GC in en ansökan om stöd för ett projekt vars totala värde uppskattades till 392 662,59 euro. Projektet omfattade åtgärder som dels syftade till att säkerställa hög energieffektivitet, dels till att öka innovation och produktkvalitet. Dessa åtgärder bestod i att köpa in nya isolerade tankar som kan användas för att sköta vinframställningens olika faser via automatisering och på distans.

14 Den 27 maj 2021 godkände regionen Marche rangordningen av de stödberättigande ansökningarna för detta stödprogram och placerade GC:s ansökan på andra plats. Det ledde till att regionen Marche godkände att ett stöd på 157 065,04 euro beviljades GC. Den 13 september 2021 betalades 80 procent av detta belopp, det vill säga 125 652,03 euro, ut i förskott till GC. Resterande 20 procent skulle betalas ut den dag då projektet avslutades, vilket skulle äga rum den 15 juli 2022.

15 Under genomförandet av projektet ingav GC en ansökan om ändring som innebar en justering av de totala utgifterna, vilka räknades om till 392 044,85 euro. Det innebar att stödbeloppet omvärderades till 156 817,94 euro och det godkändes av regionen Marche den 1 juli 2022.

16 Efter det att projektet hade avslutats ingav GC en ansökan om utbetalning av det utestående beloppet för de utgifter som uppgavs ha uppkommit. De uppgick till totalt 389 256,21 euro, det vill säga ett belopp som var lägre än det belopp som godkändes den 1 juli 2022. GC fastställde således det totala stödbelopp som hade begärts till 155 702,48 euro, vilket innebar att det utestående beloppet uppgick till 30 050,45 euro.

17 Efter kontroller utförda av Struttura Decentrata Agricoltura di Ascoli Piceno e Fermo (den decentraliserade myndigheten för jordbruksstöd i Ascoli Piceno och Fermo, Italien) ansågs ansökan om slutlig utbetalning delvis kunna bifallas. Nämnda myndighet konstaterade nämligen bland annat att de investeringar som finansierats inom ramen för projektet var föremål för ett skattetillgodohavande i den mening som avses i artikel 1.192 i 2020 års finanslag (nedan kallat skattetillgodohavandet). Sammantaget översteg således det stöd som belastar unionens budget

och skattetillgodohavandet den högsta tillåtna stödsats som avses i artikel 50.4 b i förordning nr 1308/2013, det vill säga 40 procent av GC:s investeringskostnad. Nämnda myndighet ansåg följaktligen att det överskott som hade erhållits i förhållande till det högsta tillåtna beloppet inte skulle ha betalats ut och att det skulle återkrävas.

18 Den 21 december 2022 underrättade regionen Marche GC om att den hade inlett ett förfarande för att återkalla en del av det beviljade stödet och förordnade om att en del av förskottet till ett belopp om 92 185,82 euro skulle återkrävas. Genom beslut av den 27 januari 2023 begärde regionen Marche bland annat återbetalning av detta belopp.

19 Den 1 mars 2023 återbetalade GC det belopp som återkrävts samtidigt som denne förbehöll sig rätten att överklaga besluten om att återkalla en del av stödet och om återkrav till domstol.

20 GC väckte talan vid Tribunal ordinario di Ancona (Domstolen i Ancona, Italien), som är den hänskjutande domstolen. GC hävdade i huvudsak att skattetillgodohavandet fritt kan kumuleras med andra förmåner som syftar till att täcka samma kostnader som de som omfattas av skattetillgodohavandet och därmed även med den stödåtgärd som avses i den regionala ansökningsomgången för projekt inom vinsektorn, under förutsättning att de sammanlagda förmånerna inte överstiger 100 procent av kostnaderna. Eftersom skattetillgodohavandet är en allmän åtgärd som är tillämplig på alla företag och inte utgör statligt stöd, ska den inte beaktas vid bedömningen av huruvida den högsta stödsats som föreskrivs i artikel 50.4 b i förordning nr 1308/2013, det vill säga 40 procent, har överskridits.

21 Regionen Marche anser däremot att skattetillgodohavandet och unionsstödet ska kumuleras inom ramen för denna högsta stödsats. Denna tolkning bekräftas för övrigt av det yttrande som Europeiska kommissionens generaldirektorat för jordbruk och landsbygdsutveckling avgav i meddelande Ares (2020) 6839797 av den 17 november 2020.

22 I detta sammanhang anser den hänskjutande domstolen att det är oklart huruvida skattetillgodohavandet och unionsstödet ska kumuleras för att bedöma huruvida den högsta stödsats som föreskrivs i artikel 50.4 b i förordning nr 1308/2013 har överskridits. Å ena sidan skulle skattetillgodohavandet kunna anses utgöra en form av offentligt stöd som minskar den totala kostnaden för investeringen genom en minskning av skattebördan för det företag som bär denna kostnad, vilket innebär att det finns en risk för att en och samma investering ersätts två gånger med hjälp av offentliga medel. Å andra sidan skulle skattetillgodohavandet kunna anses utgöra en allmän åtgärd som innebär fördelar för samtliga företag. Eftersom skattetillgodohavandet således inte kan kvalificeras som statligt stöd, kan det inte anses utgöra en förbjuden kumulering av statliga medel. Skattetillgodohavandet gör det tvärtom möjligt att skapa synergieffekter mellan olika former av offentligt stöd till en investering som kumuleras för att finansiera olika delar av ett projekt eller en investering. Med detta synsätt ska skattetillgodohavandet inte beaktas med avseende på den högsta stödsats som föreskrivs i artikel 50 i förordning nr 1308/2013.

23 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal ordinario di Ancona (Domstolen i Ancona, Italien), att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till EU-domstolen:

”Omfattas även skattetillgodohavanden av artikel 50.4 i förordning … nr 1308/2013, i den del där det fastställs att ’[f]öljande högsta stödsatser avseende de stödberättigande kostnaderna ska gälla för unionens bidrag: … b) 40 % i andra regioner än mindre utvecklade regioner’, och ska skattetillgodohavanden därför likställas med eventuellt ytterligare stöd som stödmottagaren har erhållit vid beräkningen av taket på 40 procent?”

Prövning av tolkningsfrågan

24 Den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 50.4 b i förordning nr 1308/2013 ska tolkas så, att vid beräkningen av den högsta stödsats för investeringar som föreskrivs i denna bestämmelse ska inte bara det unionsstöd som betalats ut till en stödmottagare för ett investeringsprojekt beaktas, utan även den fördel som samma mottagare ges genom ett skattetillgodohavande som föreskrivs i nationell lagstiftning.

25 Det ska inledningsvis påpekas att artikel 1 led 8 e i förordning 2021/2117 upphävdes genom artikel 50 i förordning nr 1308/2013 från och med den 1 januari 2023. Enligt artikel 5.7 a i förordning 2021/2117 ska artikel 50 emellertid fortsätta att tillämpas på utgifter som uppkommer och betalningar som görs för insatser som genomförs enligt förordning nr 1308/2013 före den 16 oktober 2023. Även om det i begäran om förhandsavgörande varken anges exakt vid vilket datum det investeringsprojekt som är aktuellt i det nationella målet slutfördes eller vid vilket datum GC delgav sin ansökan om slutlig utbetalning, råder det inget tvivel om att dessa händelser ägde rum före den 16 oktober 2023, eftersom beslutet om återkrav, som ingetts till den hänskjutande domstolen, är daterat den 27 januari 2023. Följaktligen är artikel 50 i förordning nr 1308/2013 tillämplig i tiden (*ratione temporis*).

26 Efter denna precisering ska det erinras om att enligt fast rättspraxis får en tolkning av en unionsbestämmelse inte leda till att bestämmelsens klara och precisa lydelse förlorar all ändamålsenlig verkan. När innebörden av en unionsbestämmelse otvetydigt framgår av själva lydelsen av bestämmelsen, kan domstolen således inte avvika från denna tolkning (dom av den 20 september 2022, VD och SR, C-339/20 och C-397/20, EU:C:2022:703, punkt 71 och där angiven rättspraxis).

27 För det första framgår det av artikel 50.4 i förordning nr 1308/2013 att de högsta stödsatserna för de stödberättigande investeringskostnaderna ”ska gälla för unionens bidrag” och uppgå till 40 procent i andra regioner än mindre utvecklade regioner. Det framgår tydligt av ordalydelsen i denna bestämmelse att den endast hänvisar till ”unionens bidrag” utan att hänvisa till andra bidrag, såsom ett nationellt bidrag i form av ett skattetillgodohavande.

28 För det andra stöds denna tolkning av det sammanhang i vilket bestämmelsen ingår.

29 För det första ska det påpekas att avdelning I, med rubriken ”Marknadsintervention”, i förordning nr 1308/2013 innehåller ett kapitel II, med rubriken ”Stödordningar”. Det kapitlet innehåller i sin tur ett avsnitt 4, med rubriken ”Stödprogram inom vinsektorn”, som infördes genom artikel 39 i förordningen och i vilket artikel 50 återfinns. I artikel 39 föreskrivs att det avsnittet innehåller regler för tilldelningen av unionsmedel till medlemsstaterna och för medlemsstaternas användning av dessa medel via femåriga nationella stödprogram för att finansiera särskilda

stödåtgärder som främjar vinsektorn. Det ska emellertid påpekas att nämnda artikel 39 endast begränsar de bestämmelser som fastställs i detta avsnitt till området för tilldelning av unionsmedel till medlemsstaterna och till området för medlemsstaternas användning av dessa medel. Nationella bestämmelser som syftar till att tilldela vinsektorn finansiella medel, såsom ett skattetillgodohavande, omfattas inte.

30 För det andra ska det påpekas att det i artikel 44 i förordning nr 1308/2013, med rubriken ”Allmänna regler om stödprogram”, föreskrivs dels, i punkt 2, att unionsstöd endast ska beviljas för stödberättigande kostnader som uppkommit efter det att det berörda utkastet till stödprogram lämnades in, dels, i punkt 3, att medlemsstaterna inte ska bidra till kostnaderna för åtgärder som finansieras av unionen enligt stödprogrammen. Härav följer att medlemsstaterna i princip inte har rätt att bidra till kostnaderna för stödåtgärder som finansieras av unionen, vilket innebär att det vid beräkningen av de högsta stödsatserna inom vinsektorn enligt artikel 50 i denna förordning endast ska tas hänsyn till de medel som härrör från unionens budget.

31 För det tredje, och såsom kommissionen har påpekat i sitt skriftliga yttrande, innehåller artikel 44.3 i förordning nr 1308/2013 visserligen en bestämmelse som förbjuder nationell medfinansiering av nationella stödprogram inom vinsektorn. Denna bestämmelse ska emellertid jämföras med artikel 212 i förordningen, genom vilken det införs ett undantag från artikel 44.3 genom att medlemsstaterna ges möjlighet att bevilja nationellt stöd, i enlighet med tillämpliga unionsbestämmelser om statligt stöd, bland annat med avseende på de åtgärder som avses i artikel 50 i förordningen. Av detta följer att unionslagstiftaren tydligt har föreskrivit att medlemsstaterna får ge stöd till projekt som avser investeringsåtgärder enligt artikel 50 i förordning nr 1308/2013. Detta utgör ett komplement till stödåtgärder som finansieras av unionen, under förutsättning att tillämpliga unionsbestämmelser om statligt stöd iakttas.

32 Av det anförda följer att tolkningsfrågan ska besvaras enligt följande. Artikel 50.4 b i förordning nr 1308/2013 ska tolkas så, att vid beräkningen av den högsta stödsats för investeringar som föreskrivs i denna bestämmelse ska det unionsstöd som betalats ut till en stödmottagare för ett investeringsprojekt beaktas, men däremot ska inte den fördel som samma mottagare ges genom ett skattetillgodohavande som föreskrivs i nationell lagstiftning beaktas.

Rättegångskostnader

33 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjunde avdelningen) följande:

Artikel 50.4 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007 ska tolkas så, att vid beräkningen av den högsta stödsats för investeringar som föreskrivs i denna bestämmelse ska det unionsstöd som betalats ut till en stödmottagare för ett investeringsprojekt beaktas, men däremot ska inte den fördel som samma mottagare ges genom ett skattetillgodohavande som föreskrivs i nationell lagstiftning beaktas.

Underskrifter